

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULUN AUDITOINTI

Tekijät **Hanna Snellman, Vesa Korhonen, Mari Pantsar, Akseli Tiitta, Mira Huusko & Marja-Liisa Saarilampi, Maanpuolustuskorkeakoulun itsearviointi (toim.) Matti Höysniemi**

Auditointivuosi **2023**, Karvin julkaisu **18:2023**

Kieli **Suomi**

ISBN **978-952-206-795-1 pdf**

4.1 Korkeakoulun valitsema arviointialue

- Korkeakoulun itsearviointi

OPPIVA KORKEAKOULU: VASTUULLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

MPKK on valinnut vastuullisuuden ja kestävän kehityksen Karvi-auditointiin liittyväksi vapaaehtoiseksi arviointikohteeksi. Vastuullisuus on määritetty MPKK:n strategiassa yhteiskunnallisen vaikuttamisen yhdeksi tavoitteeksi. Vastuullisuus on tunnistettu MPKK:n vastuullisuusohjelmassa laaja-alaiseksi ja kaikki pääprosessit läpäiseväksi toiminnaksi. Vastuullisuuden ja kestävän kehityksen teemat ovat kuitenkin suhteellisen nuoria Maanpuolustuskorkeakoulun organisaatiokulttuurissa.

Lähtökohtaisesti sodankäynti – ja myös sen harjoittelu – on ympäristöä vahingoittavaa ja tuhoavaa. Normaaliolojen toiminnassa pyrimme minimoimaan ympäristölle aiheutuvat vahingot. Kestävä kehitys on osa YK:n 2030 kestävän kehityksen agenda, joka ohjaa myös Puolustusvoimien ympäristöohjelmaa. Siitä on tunnistettu ainakin seuraavat osa-alueet liittyviksi Maanpuolustuskorkeakouluun:

Tavoite

2. Ei nälkää
3. Terveyttä ja hyvinvointia

Merkitys tai osallisuus Maanpuolustuskorkeakoululle

Toimillamme vähennämme ruokahävikkiä ja vaikutamme ruokailutottumuksissa pienemmän hiilijalanjaljen tuotteisiin Terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille. Vaikutamme Suomen nuorison liikuntatottumuksiin varusmiespalveluksen aikana 3.5 Tehostaa päihteiden, mukaan lukien huumeiden ja alkoholin, väärinkäytön ehkäisemistä ja hoitoa. 3.a Tukea Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakoinnin torjunnan puitesopimuksen täytäntöönpanoa kaikissa maissa tarpeen mukaan

4. Hyvä koulutus	<p>Elinikäinen oppiminen, avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus.</p> <p>4.7 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestäväen kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävää kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.</p>
5. Sukupuolten tasa-arvo	<p>naisten ja tyttöjen oikeuksien ja mahdollisuuksien vahvistaminen. Naisten rekrytointi sotilasammattiin.</p> <p>5.1 Lopettaa kaikenlainen naisiin ja tyttöihin kohdistuva syrjintä kaikkialla</p>
10. Eriarvoisuuden vähentäminen	<p>Kasvatustehtävällämme vaikutamme Suomen nuorison asenteisiin yhtenäistämällä kansakuntaa ja vähentämällä eriarvoisuutta. Kaikki varusmiespalveluksen aloittavat ovat samanarvoisessa asemassa jatkovalintojen ja suoriutumisen suhteen.</p> <p>10.3 Taata yhtäläiset mahdollisuudet ja vähentää eriarvoista kohtelua muun muassa poistamalla syrjinnän mahdollistavat lait, politiikat ja käytännöt sekä edistämällä asianmukaista lainsäädäntöä, politiikkoja ja toimenpiteitä</p>
12. Kestävät kaupungit ja yhteisöt	<p>Vaikutamme opiskelijoiden ja henkilökuntamme asenteisiin kestävien valintojen puolesta. Pyrimme valitsemaan tuotteita ja palveluita, jotka ovat ympäristölle vähiten haitallisia.</p> <p>12.3 Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuinen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa sadonkorjuun jälkeinen hävikki mukaan lukien.</p> <p>12.5 Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.</p> <p>12.8 Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla</p>
16. Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	<p>Instituutiovastuullisuus</p> <p>16.7 Varmistaa joustava, kaikkia koskeva, osallistava ja edustava päätöksenteko kaikilla tasoilla.</p> <p>16.6 Kehittää tehokkaita, vastuullisia ja läpinäkyviä instituutioita kaikilla tasoilla.</p> <p>16.b Edistää ja panna täytäntöön syrjinnän vastaisia lakeja ja kestäväen kehityksen käytäntöjä</p>
17. Yhteistyö ja kumppanuus	<p>17.15 Kunnioittaa kunkin maan poliittista liikkumisvaraa ja johtoa köyhyiden poistamiseen ja kestäväen kehitykseen tähtäävän politiikan laatimisessa ja toteuttamisessa</p>

Taulukko 2: Kestäväen kehityksen agendan merkitys ja osallisuus Maanpuolustuskorkeakoululle

Maanpuolustuskorkeakoulun strategian lisäksi vastuullisuus ja kestävä kehitys on nostettu toiminnan keskiöön laatimalla MPKK:n vastuullisuusohjelma vuonna 2020. Sen päämääränä on:

- tehdä Puolustusvoimien kestäväen kehityksen ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet tunnetuiksi sekä edistää niiden toteutumista
- tuoda esiin yhteiskunnan turvallisuutta ja vakautta lisäävien toimien merkitystä kestäväelle kehitykselle
- edistää MPKK:n käytössä olevien tilojen ja käyttämien harjoitusalueiden ympäristönsuojelua
- kannustaa pohtimaan omien asenteiden ja valintojen merkitystä.
- Ohjelman toteutukseen ja kehittämiseen voi jokainen vaikuttaa muun muassa antamalla palautetta ja tekemällä aloitteita.

Vastuullisohjelma jakaantuu viiteen keskinäisriippuvaan osa-alueeseen:

- Opetus – syvälinen ymmärrys, aikaansa seuraavia osaajia
- Tutkimustoiminta, innovaatiot ja opinnäytetyöt – halu ennakoida, uuden tiedon tuottaminen
- Yhteiskunnallinen vaikuttaminen – verkottuminen, viestintä
- Puolustusvoimien ympäristöjärjestelmä – MPKK Green Campus
- Asenteet – yhteisen arvopohjan vahvistaminen

Strategiaan ja vastuullisuusohjelmaan määritettyjä vastuullisuuden ja kestävän kehityksen tavoitteita koordinoidaan erityisesti YVV-kehittämisyhmässä ja Green Campus-kehittämisyhmässä. Vastuullisuuden toteuttaminen tapahtuu vastuullisuusohjelman mukaisesti kaikissa pääprosesseissa, sekä monissa tukiprosesseissa. Tämän lisäksi kestävän kehityksen opetusta on toteutettu kaikilla tutkintotasoilla viime vuosina.

Käytännössä vastuullisuutta ja kestävää kehitystä on pyritty edistämään seuraavilla toimenpiteillä:

- Tutkimus: kestävä kehitys on otettu huomioon osana puolustuskyvyn suunnittelua ja siihen liittyvää tutkimusta; tutkimusseminaarien ja työpajojen hyödyntäminen innovointiin
- Opetus: osaksi opetusta kaikilla tutkintotasoilla, täydennyskoulutuksessa ja kriisinhallintakoulutusta. Tavoitteena on tunnistaa Puolustusvoimien kestävä kehitystä ja vastuullisuutta tukevat hankkeet ja tehdä ne näkyväksi opiskelijoille
- Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: asiantuntijoiden kautta tapahtuva yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen, verkostoituminen, sisäisen ja ulkoisen viestinnän hyödyntäminen
- Kampus: sitoutuminen WWF Green Officen kriteereihin, ympäristöjärjestelmän rakentaminen, hiilijalanjälki: matkustaminen ja kiinteistöt, asennekasvatus: henkilöstö ja opiskelijat

Korkeakoulun osalta vastuullisuus ja kestävä kehitys on tullut osaksi strategiaa ja toimintaa vasta viime vuosien aikana. Se on tunnistettu merkittäväksi kehityskuluksi yhteiskunnassa ja sellaiseksi, joka koskettaa myös Puolustusvoimia ja Maanpuolustuskorkeakoulua sen osana. Sen juurtuminen organisaatiokulttuuriin on kuitenkin vielä kesken ja etsii muotojaan. Korkeakoulu haluaa tämän auditoinnin yhteydessä saada näkemystä siitä, miten se voisi kehittää toimintatapoja, joilla vastuullisuus ja kestävä kehitys muodostaa entistä pysyvämmän ja vaikuttavamman jäljen organisaatiokulttuuriin.

Toiseksi korkeakoulu haluaa saada kokonaisarvion siitä, ovatko nyt käytössä olevat keinot asian edistämiseksi senkaltaisia, millä haluttuja vaikutuksia voitaisiin saada ja mihin asioihin korkeakoulun tulee panostaa lähivuosina asian kehittämiseksi.

Vahvuudet

Vastuullisuus ja kestävä kehitys on tunnistettu korkeakoulussa kehitettäväksi asiaksi strategiassa ja vastuullisuusohjelman laatimisella

Kestävää kehitystä on opetettu eri tutkintotasoilla

Teeman ympärille on kyetty muodostamaan foorumeja, joilla sitä koordinoidaan ja kehitetään

Kehittämiskohteet

Vastuullisuuden ja kestävän kehityksen käytänteiden ja ymmärryksen vakiintuminen on aluillaan. Tietoisuutta ja asian konkretisointia tulee lisätä opiskelijoille ja henkilöstölle

Vastuullisuuden osuus tutkimuksen ja opetuksen sisällöissä on vielä vähäinen

Asian saama prioriteetti ei nouse riittävän korkealle käytännön arjessa ja johtamistilanteissa

4.1 Vastuullisuus ja kestävä kehitys

- Auditointiryhmän arvio

Maanpuolustuskorkeakoulu on sitoutunut vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen edistämiseen

Maanpuolustuskorkeakoulu on valinnut vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen Oppiva korkeakoulu -osa-alueen arviointikohteeksi, mikä osoittaa korkeakoulun sitoutumisen vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen edistämiseen sekä tunnistanut vastuunsa siitä. Maanpuolustuskorkeakoulu on tunnistanut itsearvioinnissaan myös sen, että lähtökohtaisesti sodankäynti ja myös sen harjoittelu on ympäristöä vahingoittavaa ja tuhoavaa.

Maanpuolustuskorkeakoululla on vuonna 2020 valmistunut vastuullisuusohjelma, jossa vastuullisuus on tunnistettu laaja-alaiseksi ja kaikki pääprosessit läpäiseväksi toiminnaksi. Vastuullisuusohjelmassa on selkeitä ja hyviä tavoitteita. Vastuullisuusohjelmassa tavoitteena on tuoda esiin yhteiskunnan turvallisuutta ja vakautta lisäävien toimien merkitystä kestäväälle kehitykselle sekä kannustaa pohtimaan henkilökohtaisten asenteiden ja valintojen merkitystä. Nämä tavoitteet sopivat hyvin Maanpuolustuskorkeakoululle korkeakoulun erityistehtävä huomioiden. Maanpuolustuskorkeakoulu saavuttaa myös välillisesti laajasti nuoria sukupolvia.

Auditointiryhmä pitää tärkeänä, että Maanpuolustuskorkeakoulu laatii vastuullisuuteen ja kestäväen kehitykseen liittyen tavoitteita, jotka tuovat esiin sen vahvuuksia vastuullisuuteen ja kestäväen kehitykseen liittyvien toimenpiteiden ja tietoisuuden edistämiseen. Oman toiminnan vaikutuspiiriin, kuten omien rakennusten sekä oman toiminnan ja hankintojen, lisäksi korkeakoulun tulee pohtia, miten vastuullisuutta voi laajentaa ympäröivään yhteiskuntaan asennekasvatuksella ja esimerkin näyttämällä. Useissa haastatteluissa nostettiin esiin, että Maanpuolustuskorkeakoulun vaikutuspiirissä on kolmannes jokaisesta ikäluokasta ja tämä luo ainutlaatuisen mahdollisuuden asennekasvatukselle ja tietoisuuden lisäämiselle vuosiksi eteenpäin. On tärkeää, että Maanpuolustuskorkeakoulu on tarttumassa tähän mahdollisuuteen.

Vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen teemat ovat Maanpuolustuskorkeakoulun toimintakulttuurissa melko uusia. Auditointihaastatteluissa ilmeni, että korkeakoulun johto on sitoutunut vastuullisuuden ja kestäväen kehityksen edistämiseen sekä omassa toiminnassaan että

yhteiskunnassa laajemmin. Johto suhtautuu asiaan innostuneesti. Vastuullisuudesta ja kestävästä kehityksestä viestiminen ja sen mukaan toimiminen tulee nähdä myönteisenä, innostavana ja toiminnalle lisäarvoa tuovana asiana.

Maanpuolustuskorkeakoululle on tullut kannustusta vastuullisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi valtiolta, Puolustusvoimilta ja Unifilta. Auditointihaastatteluissa opiskelijat ja henkilökunta toivat esille, että monilla opintonsa aloittavilla on jo sisäänrakennettu ymmärrys vastuullisuuden ja kestävä kehityksen merkityksestä erityisesti ympäristö vastuullisuuden osalta.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys tulee nostaa läpileikkaavaksi teemaksi

Auditointihaastatteluissa ilmeni, että vastuullisuusohjelma ei ole vielä jalkautunut laajasti Maanpuolustuskorkeakouluun. Tähän kannattaa jatkossa kiinnittää erityistä huomiota osallistamalla koko korkeakoulu yhteisö vastuullisuuden ja kestävä kehityksen toimien tunnistamiseen ja toteuttamiseen. Vastuullisuudesta tulee tehdä konkreettista tekemistä aloitekampanjan tai muiden kampanjoiden tai projektien avulla, jotta vastuullisuus ei jää liian etäälle arkitoiminnasta. Maanpuolustuskorkeakoulun vastuullisuusohjelman laatimisen jälkeen toimintaympäristössä on tapahtunut suuria muutoksia pandemian ja Venäjän hyökkäyssodan seurauksena. Tämän vuoksi on ymmärrettävää, että vastuullisuuden ja kestävä kehityksen edistäminen on viime vuosina jäänyt vähemmälle huomiolle.

Auditointiryhmä suosittelee, että jatkossa vastuullisuus ja kestävä kehitys integroidaan korkeakoulun arkitoimintaan nykyistä vahvemmin. Vastuullista ja kestävä kehitystä tulee tarkastella korkeakoulun kaikessa toiminnassa, koulutuksessa sekä tutkimuksessa ja nostaa nämä teemat toiminnan ytimeen niin pitkälle kuin mahdollista. Auditointiryhmä pitää tärkeänä, että korkeakoulun johto näyttää sitoutumistaan ja esimerkkiä vastuullisessa toiminnassa (walk the talk) myös ympäristöllisen vastuun osa-alueella.

Auditointihaastatteluissa tuli ilmi, että Maanpuolustuskorkeakoulu käyttää hankinnoissaan Hanselin puitesopimusta, jossa vastuullisuus on otettu huomioon. Auditointiryhmä suosittelee, että Maanpuolustuskorkeakoulu vaikuttaa aktiivisesti Hanselin toimintaan siinä, että vastuullisuus huomioitaisiin hankinnoissa jatkossa entistä vahvemmin. Maanpuolustuskorkeakoulu voisi olla tässä aktiivinen esimerkiksi Unifin ja Puolustusvoimien kautta.

Auditointihaastattelujen mukaan vastuullisuuden kolmesta ulottuvuudesta, yhteiskunnallinen, taloudellinen ja ympäristöllinen vastuu, Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnassa painottuu yhteiskunnallinen vastuu. Korkeakoulu on ottanut askelia myös ympäristöllisen vastuun edistämässä. Nuoret sukupolvet tuovat vahvasti ympäristö vastuullista ajattelutapaa Maanpuolustuskorkeakouluun. Taloudellinen vastuu toteutuu lainsäädännön ja muiden virkamiessääntöjen noudattamisen myötä.

Maanpuolustuskorkeakoulu on tunnistanut osallisuuttaan ja merkitystään YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin

Vastuullisuudessa ja kestävässä kehityksessä Maanpuolustuskorkeakoulu on tunnistanut osallisuutensa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) 2030 kestävän kehityksen agendaan, jossa on 17 tavoitetta (SDGs). Tavoitteet kattavat vastuullisuuden kolme eri ulottuvuutta: taloudellinen, yhteiskunnallinen ja ympäristöllinen vastuu. Maanpuolustuskorkeakoulu on peilannut itsearviointiraportissa rooliaan näistä kahdeksaan tavoitteeseen, joita ovat: ei nälkää (SDG 2), terveyttä ja hyvinvointia (SDG 3), hyvä koulutus (SDG 4), sukupuolten tasa-arvo (SDG5), eriarvoisuuden vähentäminen (SDG 10), kestävät kaupungit ja yhteisöt (SDG 12), rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto (SDG 16) sekä yhteistyö ja kumppanuudet (SDG17). Osallisuuden ja merkityksen tunnistaminen on tehty itsearviointiraportissa huolellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Auditointihaastatteluiden mukaan YK:n tavoitteiden kautta kestävän kehityksen viestiminen sopii Maanpuolustuskorkeakoulun toimintatapaan.

Auditointiryhmä suosittelee, että vastuullisuustyön edetessä Maanpuolustuskorkeakoulun syventää tarkastelua osallisuudestaan ja merkityksestään kestävän kehityksen tavoitteisiin. Maanpuolustuskorkeakoulun tulee tarkastella osallisuutta ja merkitystä myös muihin toiminnan kannalta relevantteihin tavoitteisiin, joita ei ole vielä huomioitu. Tähän työhön tulee osallistaa koko korkeakoulu yhteisö. Jokaista yhteisön jäsentä tulee kannustaa pohtimaan sekä korkeakoulun että oman toimintansa vaikutusta tavoitteisiin. Auditointihaastatteluiden mukaan yhteiskunnallinen vastuu on Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnan ytimessä. Sen sijaan ympäristövastuullisuudessa Maanpuolustuskorkeakoulussa tehdään useita pieniä, irrallisia vastuullisuustekoja, joiden merkitystä jopa vähäteltiin. Vastuullisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseksi on tärkeää, että myös pienille toimenpiteille annetaan kiitosta ja arvostusta. Liian pieniä tai turhia vastuullisuustekoja ei ole, vaan ne muodostavat yhdessä tarvittavan kokonaisuuden.

Maanpuolustuskorkeakoulun toimissa korostuu vahvasti yhteiskunnallinen vastuu

Auditointihaastattelujen perusteella Maanpuolustuskorkeakoulun vastuullisuudessa korostuu yhteiskunnallinen vastuu. Se sisältää vastuun itsestä ja omasta toiminnasta, joukosta, yhteisöstä eli veljes- ja sisarverkostosta sekä laajemmin yhteiskunnasta. Yhteiskunnallinen vastuu on sisäänrakennettuna upseerikasvatuksessa ja -eetoksessa ja Maanpuolustuskorkeakoulun johtamis- ja toimintamalleissa. Esimerkiksi rasmissa Maanpuolustuskorkeakoulussa on nollatoleranssi ja opiskelijoita pyritään kohtelemaan tasapuolisesti heidän taustastaan tai sukupuolestaan riippumatta.

Maanpuolustuskorkeakoulun tavoitteena on vaikuttaa kasvatustehtävällään Suomen nuorten asenteisiin yhtenäistämällä kansakuntaa ja vähentämällä eriarvoisuutta, millä on laaja merkitys koko yhteiskuntaan. Auditointiryhmä suosittelee, että korkeakoulu viestii tästä kasvatustehtävästään nykyistä laajemmin. Maanpuolustuskorkeakoulun profiloituminen vastuullisuuden edelläkävijänä nostaa myös vastuullisuusagendan uskottavuutta vakavana yhteiskunnallisena asiana.

Jokaisella teolla on merkitystä

Ympäristöllinen vastuu laajentaa vastuullisuuskäsitteen myös vastuuksi yhteisestä planeetasta ja ympäristöstä. Ympäristöllisen vastuun saralla Maanpuolustuskorkeakoulu on laatinut ympäristöohjelman. Maanpuolustuskorkeakoulu toteuttaa World Wide Fund for Naturen (WWF) Green Office -ympäristöjärjestelmää. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulu on sitoutunut Unifin vastuullisuusteeseihin. Tämä on hyvä alku. Auditointiryhmä suosittelee, että jatkossa Maanpuolustuskorkeakoulun syventää omaa ympäristöohjelmaansa osana laajempaa vastuullisuusohjelmaansa.

Ympäristöön liittyvistä YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Maanpuolustuskorkeakoulu on tunnistanut osallisuutensa ja merkityksensä tavoitteeseen: kestävät kaupungit ja yhteisöt (SDG 12), jossa osallisuus ja merkitys kohdistuvat ruokahävikkiin, jätteen määrään ja käsittelyyn sekä kestäviin elämäntapoihin.

Auditointihaastatteluissa ilmeni, että Maanpuolustuskorkeakoululla on monia ympäristövastuullisia käytäntöjä, joista kaikkia ei ole tunnistettu tarpeeksi hyvin ympäristöohjelmassa tai vastuullisuusagendalla. Kestäviä käytäntöjä ovat esimerkiksi simulaatio-opetus, varusteista huolehtiminen ja niiden kunnostaminen, tarpeettoman matkustamisen välittäminen, matkustustavan valinta, mahdollisuus kasvisruokavalioon, kirjaston suosimat sähköiset julkaisut, saastumisen vähentäminen ampuma-alueilla ja maastossa sekä käytäntö, ettei ajoneuvoja tankata pohjavesialueilla eikä pilssivesiä päästetä mereen. Maanpuolustuskorkeakoululla onkin hyvä mahdollisuus tunnistaa osallisuutensa ja merkityksensä kestävän kehityksen tavoitteissa esimerkiksi puhtaaseen veteen ja sanitaatioon (SDG6), ilmastotoimiin (SDG 13), veden alaiseen elämään (SDG 14) sekä maanpäälliseen elämään (SDG15) ja asettaa näille alueille omat tavoitteet.

Auditointiryhmä suosittelee, että ympäristövastuullisuudessa kehitetään mahdollisimman pian toimia, joilla voidaan poimia niin kutsutut ”matalalla roikkuvat hedelmät” eli helposti saavutettavat kohteet ja viestiä niistä korkeakoulu yhteisössä. Samalla nämä kannattaa liittää osaksi laajempaa ympäristötavoitetta. Nopeasti toteutettavia toimenpiteitä ovat esimerkiksi öljyllä lämpiävän saunan polttoaineen vaihtaminen tai saunan lämmittämisen rajoittaminen tiettyihin kellonaikoihin, jotta se ei ole turhaan päällä, kertakäyttökahvimukien ja muovimukien korvaaminen kestonukeilla, pullotetun veden korvaaminen vesijohtovedellä sekä valojen sammuttaminen huoneista, joissa ei oleskella. Vaikka tällaisten yksittäisten tekojen vaikutus

ympäristöjalanjälkeen on verrattain pieni, se luo yhteisöön toimintakulttuuria, jossa ympäristövastuullisuuden suhtaudutaan vakavasti ja jokaisen teoilla on merkitystä. Tällä voi parhaimmillaan olla vaikutusta yhteisön jäsenten hyvinvointiin, sillä ympäristöön liittyvät huolet ovat valtavirtaistuneet yhteiskunnassa erityisesti viime vuosien aikana.

Ehdotuksia seuraaviksi kehittämisskeleiksi

Auditointiryhmä suosittelee, että seuraavina askeleina vastuullisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi Maanpuolustuskorkeakoulu tunnistaa lähtötilanteensa kaikilla kolmella vastuullisuuden eri ulottuvuudella kooten olemassa olevat hyvät käytännöt yhteen, asettaa näille alueille tavoitteet ja välitavoitteet, laatii suunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi sekä seuraa sen edistymistä. Oman suoran toiminnan vaikutuspiiriin kohdistuvien toimien lisäksi huomiota tulee kiinnittää vielä nykyistä enemmän asennekasvatukseen ja tästä viestimiseen. Asennekasvatusta tehdään jo hyvin Maanpuolustuskorkeakoululla ja esimerkiksi ympäristöohjelmassa mainittu opiskelijoille teetettävä kulutustapamittari perehdyttämisen aikana on erinomainen aloite.

Auditointiryhmä kannustaa Maanpuolustuskorkeakoulua harkitsemaan, voidaanko ympäristövastuullisuuden liittyvä asennekasvatus kytkeä vielä keskeisemmäksi osaksi upseerikoulutusta ja upseerietosta, johon vastuu yhteisestä planeetasta sopisi hyvin. Auditointihaastatteluiden mukaan isänmaan puolustamiseen kuuluu myös Suomen luonnon ja ympäristön suojeleminen ja puolustaminen. Tällä voi olla laaja merkitys yhteiskunnallisessa muutoksessa. Maanpuolustuskorkeakoulu on erinomainen jalkauttamaan ja priorisoimaan asioita omassa toiminnassaan. Auditointiryhmä suosittelee, että vastuullisuus ja kestävä kehitys priorisoidaan nykyistä korkeammalle korkeakoulun tavoitteenasetannassa ja kehityskeskusteluissa. Jokainen korkeakouluyhteisön jäsen tulee haastaa pohtimaan näitä asioita omassa toiminnassaan ja miettimään, mitä voi tehdä omassa roolissaan. Tämä lisää osallisuutta ja innostavuutta asian edistämiseksi.

Auditointihaastatteluissa ilmeni, että Puolustusvoimissa tutkittavaksi alueeksi on tunnistettu toiminta post-fossiilisessa yhteiskunnassa. Vastuullisuuden nostamisessa laajemmin tutkimusagendalle on suurta yhteiskunnallista merkitystä asian ymmärryksen ja merkityksen valtavirtaistamisessa. Auditointiryhmä suosittelee, että vastuullisuus ja kestävä kehitys huomioidaan nykyistä laajemmin myös tutkimuksessa. Uusi tutkimusalue voisi koskea esimerkiksi upseerikasvatuksen merkitystä vastuullisuuden edistämiseksi yhteiskunnassa ja miten vaikutus voidaan maksimoida vastuullisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseksi. Toisaalta vastuullisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmia voisi liittää myös muuhun Maanpuolustuskorkeakoulun ja muiden yliopistojen kanssa yhteistyössä tehtävään tutkimukseen. Tällöin korostuisi se, että vastuullisuus ja kestävä kehitys tulee integroida osaksi lähes kaikkea toimintaa eikä se ole muusta kehityksestä irrallinen kokonaisuus.